

Η Συμβολή της Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας στην Πρώθηση της Ανοικτής Πρόσβασης

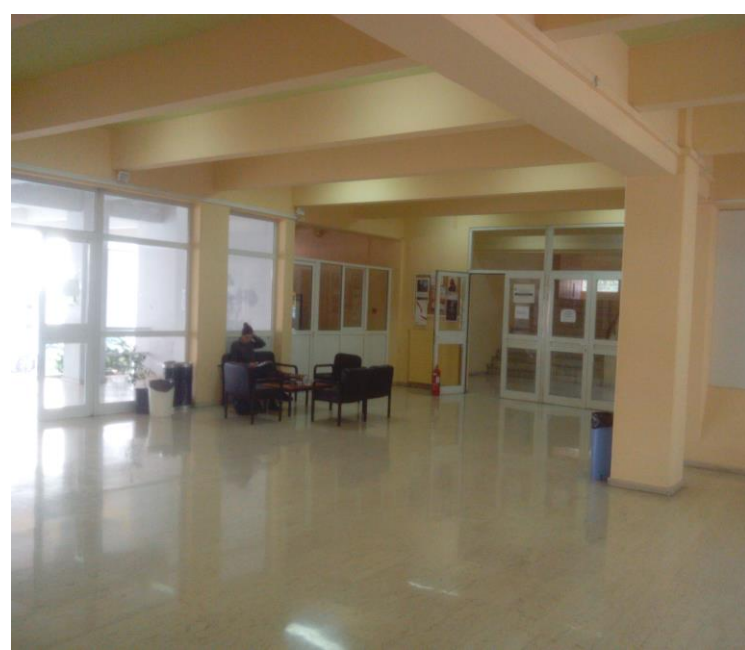
Ασημίνα Βλαχάκη, ΠΕ Βιβλιοθηκονόμος, MSc, PhD

Υπεύθυνη Λειτουργίας Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, e-mail: avlaxaki@uoa.gr

Χαρά Σπηλιοπούλου, Καθηγήτρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας Ιατρικής Σχολής, Κοσμήτορας Σχολής Επιστημών Υγείας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας

- Εγκαινιάστηκε το 1996 και οργανώθηκε σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα
- Διαθέτει πλήρως αυτοματοποιημένη συλλογή

Στόχοι Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας

- Ο εμπλουτισμός των πληροφοριακών πηγών (βιβλία, περιοδικά, βάσεις δεδομένων)
- Η αδιάλειπτη προώθηση των πηγών ανοικτής πρόσβασης (μη συνδρομητικές πηγές)
- Προβολή της πνευματικής παραγωγής της Σχολής Επιστημών Υγείας
- Η ψηφιοποίηση του παλαιού και σπάνιου υλικού
- Η αναβάθμιση του ηλεκτρονικού εξοπλισμού

Αναγνωστικό κοινό

- Φοιτητές της Σχολής Επιστημών Υγείας
- Μέλη ΔΕΠ
- Μεταπτυχιακοί φοιτητές
- Υποψήφιοι διδάκτορες
- Επιστήμονες υγείας
- Κάθε ενδιαφερόμενος για τα θέματα υγείας

Παρεχόμενες Υπηρεσίες

- Ανάπτυξη και διατήρηση διπλωματικών εργασιών και διδακτορικών διατριβών στο Ιδρυματικό Αποθετήριο «Πέργαμος»
- Διαδανεισμός άρθρων και βιβλίων από την Ελλάδα και το εξωτερικό
- Εντοπισμός ετεροαναφορών (citations) μέσω των βάσεων Science Citation Index, Scopus, και Google Scholar
- Βιβλιογραφική έρευνα σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες
- Δανεισμός των διδακτικών συγγραμμάτων του Ευδόξου
- Εκπαίδευση των πρωτοετών φοιτητών στις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους
- Πρόσβαση στις πληροφοριακές πηγές της Βιβλιοθήκης και ενημέρωση των αναγνωστών μέσω των ιστοσελίδων της
- Πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω ασύρματου δικτύου της Βιβλιοθήκης
- Χρήση ενός διαρκώς αυξανόμενου αριθμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

Διαθέσιμες Πληροφοριακές

Πηγές / Συλλογές

- Τρέχουσα συλλογή ελληνικών και ξένων συγγραμμάτων
- Συλλογή σπάνιων και παλαιών βιβλίων και περιοδικών
- Συλλογή έντυπων και ηλεκτρονικών περιοδικών
- Συλλογή έντυπων και ηλεκτρονικών διπλωματικών και διδακτορικών διατριβών

Ανοικτή Πρόσβαση:

Ορισμός

• Με τον όρο 'ανοικτή πρόσβαση' στην [ομότιμα αξιολογημένη ερευνητική παραγωγή], εννοούμε την ελεύθερη διάθεσή της στο διαδίκτυο, παρέχοντας τη δυνατότητα σε κάθε χρήστη να διαβάσει, να μεταφορτώνει, να αντιγράψει, να διανέμει, να εκτυπώνει, να αναζητά ή να παρέχει υπερσύνδεση προς το πλήρες κείμενο άρθρων, να περιηγείται (crawl) στα άρθρα για λόγους ευρετηρίασης, να τα προωθεί ως δεδομένα σε τρίτο λογισμικό, ή να τα χρησιμοποιεί για κάθε νόμιμο σκοπό χωρίς κανένα οικονομικό, νομικό ή τεχνικό εμπόδιο πέρα από αυτά που απαιτούνται για την πρόσβαση στο ίδιο το διαδίκτυο.

**Διακήρυξη της Βουδαπέστης
για την Ανοικτή Πρόσβαση**

Κύρια Μέσα Εφαρμογής Ανοικτής Πρόσβασης

- Περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης (Gold Open Access)
- Αποθετήρια Ανοικτής Πρόσβασης (Green Open Access)
 - Ιδρυματικά Αποθετήρια (π.χ. Ιδρυματικό Αποθετήριο «Πέργαμος»)
 - Θεματικά Αποθετήρια (π.χ. PubMedCentral)

Διαθέσιμες Πληροφοριακές Πηγές Ανοικτής Πρόσβασης

- Αποθετήριο Κάλλιπος
- PubMed
- BioMedCentral
- Openarchives.gr
- Free Medical Journals
- Free Medical Books
- Google Scholar

Ποια είναι τα οφέλη από την προώθηση της Ανοικτής Πρόσβασης στην Γνώση;

Τα οφέλη από την εφαρμογή της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης είναι σημαντικά όπως:

- Άμεση πρόσβαση στις επιστημονικές ηλεκτρονικές εκδόσεις
- Διευκόλυνση της επιστημονικής επικοινωνία
- Άμεση αναγνωρισιμότητα της πνευματικής παραγωγής και του ερευνητικού έργου
- Ανάπτυξη νέων δεσμών συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο
- Χρήση εναλλακτικών δεικτών αποτίμησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων
- Δημιουργία νέων ευκαιριών χρηματοδότησης
- Προαγωγή της καινοτομίας
- Αποφυγή επικάλυψης δαπανηρών ερευνητικών προσπαθειών

Βασικές Δράσεις Ανοικτής Πρόσβασης

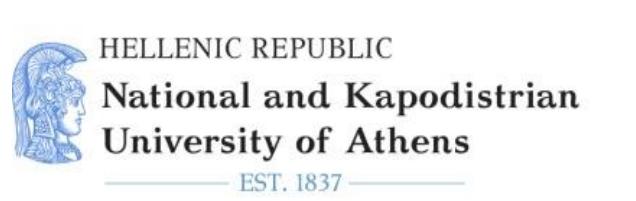
- Εμπλουτισμός της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης «Γκρίζας Βιβλιογραφίας» με διπλωματικές εργασίες και διδακτορικές διατριβές
- Συμμετοχή στα στάδια δημιουργίας, ανάπτυξης και εμπλουτισμού του Ιδρυματικού Αποθετηρίου «Πέργαμος»
- Καθοδήγηση σχετικά με την διαδικασία αυτό-αρχιεθετήρησης στο Ιδρυματικό Αποθετήριο «Πέργαμος»
- Πληροφόρηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψήφιων διδασκάλων για τα οφέλη που απορρέουν από την ανοικτή πρόσβαση στο συγγραφικό τους έργο
- Ενημέρωση της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης με βιοϊατρικές πηγές ανοικτής πρόσβασης
- Διοργάνωση σεμιναρίων σε συνεργασία με μεταπτυχιακά προγράμματα για την δημοσίευση άρθρων σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης
- Ενημέρωση κάθε ενδιαφερόμενου για την δημοσίευση άρθρων σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης
- Εντοπισμός περιοδικών ανοικτής πρόσβασης ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο του ενδιαφερόμενου

Satellite Meeting

• με τίτλο "International and local development that enhance scholarly communication in the biomedical and social sciences" υπό την αιγίδα του IFLA Health and Biosciences Libraries Section στο πλαίσιο του 85ου Παγκόσμιου Συνεδρίου της International Federation of Library Associations and Institutions

Παρασκευή 23 Αυγούστου 2019

στο Αμφιθέατρο της Βιβλιοθήκης Επιστημών Υγείας,
Μ. Ασίας & Δήλου 1, Γουδή

Θεματικές Ενότητες που συζητήθηκαν

- Βιβλιοθηκονόμος Δεδομένων (Data Librarian): ο ρόλος του στην προαγωγή της Ανοικτής Επιστήμης
- Ανοικτή Πρόσβαση, Ανοικτή Επιστήμη: εξελίξεις στην ελληνική πραγματικότητα
- Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες αναπτύσσουν νέες σχέσεις συνεργασίας με:
 - Ερευνητές
 - Διδακτικό Προσωπικό
 - Τοπική Κοινωνία
- Υποδομές Ανοικτής Πρόσβασης και Ανοικτά Δεδομένα

Workshop με τίτλο "Plan S for open access - and how this will affect libraries?"

Plan S - Πρωτοβουλία της Παγκόσμιας Κοινοπραξίας "Coalition S" που πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2018 με σκοπό την άμεση και πλήρη πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις που προκύπτουν από δημόσια χρηματοδοτούμενη έρευνα.

Από το 2021 τα μέσα διάδοσης των προαναφερόμενων ερευνητικών αποτελεσμάτων θα είναι τα παρακάτω:

- αποθετήρια
- περιοδικά ανοικτής πρόσβασης

Συζήτηση και Συμπεράσματα

- Μετά από παρουσίαση των βασικών αρχών του Plan S ο συντονιστής του workshop έθεσε ερωτήματα όπως:
 - Πως το Plan S θα επιδράσει στην έρευνα στην χώρα σου;
 - Με ποιο τρόπο θα μπορούσαν οι αλλαγές να επηρεάσουν τον προϋπολογισμό της Βιβλιοθήκης;
- Γενικά, παρατηρήθηκε ένας προβληματισμός διότι δεν έχουν αποσαφηνιστεί κάποια πρακτικά θέματα
 - Το πώς θα υπολογίζετε το κόστος δημοσίευσης στα ερευνητικά κονδύλια;
 - Το πώς θα υπολογίζετε το κόστος δημοσίευσης μέσα στο Ίδρυμα / Ερευνητικό Φορέα;
 - Πως θα υποστηριχθούν οι συγγραφείς από αναπτυσσόμενες οικονομίες;
- Τέλος, θεωρήθηκε ότι το Plan S παρέχει τις προοπτικές για την διεύρυνση της παγκόσμιας γνώσης, διευκόλυνση της επιστημονικής επικοινωνίας

Οφέλη

Η διοργάνωση του Satellite Meeting όντας μια θαυμάσια εμπειρία, μας προσέφερε και το έναυσμα για

- την ανάπτυξη συνεργασιών με ελληνικούς και ξένους ενδιαφερόμενους φορείς
- πιο ενεργή συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα.
- Περισσότερη πληροφόρηση για τους νέους ρόλους των βιβλιοθηκονόμων.

Χρήσιμες πληροφοριακές πηγές

- Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας, <http://healthsci.lib.uoa.gr/anoichti-prosbasi.html>
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, <http://www.ekt.gr/el/policies/open-access>
- Αποθετήριο Κάλλιπος, <https://repository.kallipos.gr/>
- Free Medical Journals, <http://www.freemedicaljournals.com/>
- Free Medical Books, <http://www.freebooks4doctors.com/>
- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term=28005560>